

ISSN 2786-6777 (online)

DOI: 10.61718/nsn

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Мультидисциплінарний науковий часопис

Електронне видання

2024 • № 17

Освіта	Автоматизація та приладобудування
Культура і мистецтво	Хімічна та біоінженерія
Гуманітарні науки	Електроніка та телекомунікації
Богослов'я	Виробництво та технології
Соціальні та поведінкові науки	Архітектура та будівництво
Журналістика	Аграрні науки та продовольство
Управління та адміністрування	Ветеринарна медицина
Право	Охорона здоров'я
Біологія	Соціальна робота
Природничі науки	Сфера обслуговування
Математика та статистика	Воєнні науки
Інформаційні технології	Національна безпека
Механічна інженерія	Цивільна безпека
Електрична інженерія	Транспорт

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ НАУКИ

МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

- Засновано 2022 року. Часопис є електронним мультидисциплінарним науковим виданням.
- Міжнародний стандартний номер періодичного видання ISSN 2786-6777 (online).
- Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8013 від 22.11.2023 (Свідоцтво ДК № 6392 від 07.09.2018 замінено при перереєстрації). Зареєстровано у глобальному реєстрі видавців Global Register of Publishers. Ідентифікатор видавця 7886.
- Видання отримує власний DOI. Видавництво зареєстровано у Crossref із власним префіксом 10.61718.
- Контент розміщується в базі даних інформаційного ресурсу «Наукова періодика України», в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar», в репозитарії на сайті засновника. Індується за показниками h-індекс (Google Scholar), i10-індекс (Google Scholar).
- Включено до каталогу наукових ресурсів відкритого доступу ROAD, до академічної бази даних ResearchBid, до бази наукових публікацій Google Scholar, до каталогу наукової періодики України з питань освіти, педагогічної, психологічної та соціальних наук Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського Національної академії педагогічних наук України, до реєстру наукових видань України державної наукової установи України «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації».
- Публікація у часописі є науковою працею, яка опублікована у вітчизняному електронному науковому періодичному виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора. Часопис не входить до переліку фахових видань України. Часопис є мультидисциплінарним науковим виданням.
- Засновник та видавець: Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс» (рік заснування – 1989).
- E-mail: notesmodsc@gmail.com, info@newroute.org.ua. Сайт: www.newroute.org.ua.
- У часописі розміщуються наукові публікації за повним переліком галузей знань.
- Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу. Редакція може не поділяти точку зору авторів.
- Наукові публікації оприлюднюються в рамках проведення науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної науки: історія, теорія, практика», 27-29 серпня 2024 р., м. Харків, Україна. Розміщення публікації автора у часописі є підтвердженням участі автора у конференції.
- За результатами проведення конференції автори отримують електронний сертифікат (30 годин – 1 ECTS credits).
- Сертифікати оприлюднюються за адресою www.newroute.org.ua (згідно Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800).

Редакційна колегія:

Кучин Сергій Павлович, головний редактор, доктор екон. наук, проф., СГ НТМ «Новий курс», Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
 Акінішина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.
 Березовська-Чміль Олена Борисівна, кандидат політичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
 Внукова Ольга Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Київський національний університет технологій та дизайну.
 Гетьман Ірина Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія.
 Гришко Світлана Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.
 Доброер Наталія Вікторівна, кандидат культурології, доцент, Національний університет «Одеська політехніка».
 Дубовик Наталія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій.
 Єрошенко Олена Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Мукачівський державний університет.
 Калініна Ольга Сергіївна, кандидат культурології, Харківська гуманітарно-педагогічна академія.
 Карпинський Борис Андрійович, доктор економічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка.
 Кислюк Любов Вікторівна, кандат наук із соц. ком., доцент, Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».
 Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
 Коробчук Людмила Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Луцький національний технічний університет.
 Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, Харківська державна академія культури.
 Кучина Тетяна Ігорівна, відповідальний секретар, магістр з маркетингу, СГ НТМ «Новий курс».
 Мкртчян Оксана Альбертівна, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.
 Пашкова Надія Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент, Київський національний лінгвістичний університет.
 Підлісна Ольга Вікторівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.
 П'ятакова Галина Павлівна, доктор педагогічних наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка.
 Рассомахіна Ольга Андріївна, кандидат юридичних наук, Європейський університет.
 Сафонова Наталія Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.
 Стефанишин Олена Василівна, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет.
 Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет.
 Тарасюк Лариса Сергіївна, доктор філософських наук, професор, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського.
 Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури.
 Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія імені П. І. Чайковського.
 Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
 Хожило Ірина Іванівна, доктор наук з державного управління, кандидат медичних наук, професор, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
 Циватий Вячеслав Григорович, кандидат історичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
 Шевчук Інна Володимирівна, доктор наук з державного управління, доцент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.
 Шептуха Олена Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.
 Штулер Ірина Юрївна, доктор економічних наук, професор, Національна академія управління.

УДК 001

Н85

Нотатки сучасної науки: електронний мультидисциплінарний науковий часопис. – № 17. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. – 44 с.

© СГ НТМ «Новий курс», 2024

© Автори, 2024

5. Challenges and Solutions

While the Progressive CV is seen as a useful tool, its implementation for IT students can be challenging due to the need to balance technical content with language accuracy. Namely, IT students often prioritise technical content, which results in a less polished PCV. Additionally, the regular updating of a CV requires effort and time management, which can be problematic for students in view of their other academic and professional responsibilities.

To maintain student interest and ensure consistent updates to the PCV, it is essential to integrate PCV updates into regular class assignments, making them a graded component of the syllabus. This requirement keeps students engaged and stimulates them to take the task seriously. The instructor's providing regular, constructive feedback on each update, with a focus on both language accuracy and technical content, reinforces the learning process and helps students to understand the value of their efforts. Highlighting the real-world benefits of a well-maintained PCV, such as its impact on future career opportunities, motivates students to stay committed to the ongoing exercise.

Conclusion. To summarise, the use of a Progressive CV in teaching English as a Foreign Language to IT master programme students offers substantial and obvious benefits. It encourages continuous learning and improvement, helps students to prepare for the job market, and enhances their motivation and engagement in the learning process. By regularly updating their PCVs, students not only improve their language skills but also gain a deeper understanding of how to effectively communicate their technical expertise in English.

We foresee significant potential for further research and experimentation in the use of PCVs in EFL settings, with possibilities for adopting this approach and adapting it to various teaching contexts.

The PCV can be a valuable tool in helping students majoring not only in IT but also in other disciplines. By regularly updating their CVs, students across different subjects can enhance their language skills while simultaneously advancing their professional development. This approach fosters continuous learning, making it applicable to and beneficial in a wide range of academic and professional contexts.

References

1. Collins, J. W., and O'Brien, N. P. (2003). *The Greenwood Dictionary of Education*. Westport, Connecticut. London: Greenwood Press.
2. Hancock, B., Higgins, C., Law, J., Olson, S., Patel, N., & Van Dusen, K. (2022a, November 15). Taking a skills-based approach to building the future workforce. *McKinsey & Company*. <https://www.mckinsey.com/capabilities/people-and-organizational-performance/our-insights/taking-a-skills-based-approach-to-building-the-future-workforce>
3. Hargreaves, A., and Goodson, I. (2006). Educational Change over Time? the Sustainability and Nonsustainability of Three Decades of Secondary School Change and Continuity. *Educ. Adm. Q.* 42 (1), 3–41. DOI: 10.1177/0013161x05277975.
4. Kraatz, S. (2017). SKILLS DEVELOPMENT AND EMPLOYMENT: THE ROLE OF CAREER MANAGEMENT SKILLS. European Parliament e-studies. DOI:10.2861/69395. <http://www.europarl.europa.eu/studies>
5. Roslansky, R. (2021, June 8). You need a Skills-Based approach to hiring and developing talent. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/2021/06/you-need-a-skills-based-approach-to-hiring-and-developing-talent>
6. Schulz, P. (2024). Adapt and thrive: Lifelong learning as a key to success. *ESADE*. <https://dobetter.esade.edu/en/adapt-thrive-lifelong-learning-key-success>

Мінаєв Андрій В'ячеславович

Кандидат історичних наук, доцент

ORCID: 0000-0002-1968-927X

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Мінаєва Тетяна Василівна

Кандидат історичних наук

ORCID: 0000-0003-0932-6712

Чернівецький обласний краєзнавчий музей

КОНЦЕПТ «РАННІЙ НОВІТНІЙ ЧАС»: ЗАПРОШЕННЯ ДО ДИСКУСІЇ

Авторами розглянута проблема визначення нижньої хронологічної межі доби Новітнього часу. Запропоновано для дискусії концепт «ранній Новітній час» на позначення перехідного періоду між добою нової і новітньої історії, який хронологічно збігається з епохою «холодної війни». Ключові слова: періодизація, хронологія, Новітній час, перехідні періоди, ранній Новітній час, «холодна війна».

З поняттям «Новітній час» та, відповідно, позначуваним ним періодом всесвітньої історії пов'язана низка дискусійних питань, що стосуються періодизації історичного процесу. Періодизація – це спосіб систематизації історичного матеріалу, спрямований на умовний поділ історичного перебігу на відрізки часу, що мають визначені хронологічні межі та певний історичний зміст, який ці межі обумовлює. Отже, на слухну думку Л. Зашкільняка, необхідним підґрунтям для періодизації є певна система впорядкованих теоретичних знань про історію; при цьому поняття «історичний період» виступає основною структурною одиницею осмислення історичного процесу [див.: 13, с. 335]. Поза сумнівами, періодизація відіграє надзвичайно важливу роль у дослідженні і викладанні історії, а також у формуванні свідомості історика як

дослідника і викладача, адже, за влучним висловом В. Гріна, «... *періодизація... пронизує наші звички мислення; вона... визначає, як ми зберігаємо образи та як сприймаємо початок, середину та кінець речей*» [15, р. 99-100].

Варто відзначити, що як колись гуманісти та діячі Реформації розуміли під «Новим часом» власну сучасність [10, с. 214], так і західні історики XIX – початку XX ст. вкладали у поняття «Новітній час» значення поточної історії. Саме тому рубіж, який відокремлює нову історію від новітньої, «*рухається разом із реальним часом історичного буття*» [10, с. 219-220]. Однак, якщо західна історіографія розуміла «Новітній час» не стільки під змістовим, скільки під часовим, хронологічним ракурсом, то радянська відмовилась від ототожнення новітньої історії з поточною й прив'язала її нижню межу до конкретної, незмінної та ідеологічно обумовленої історичної події, яка сприймалася як початок навіть не нового історичного періоду, а нової ери – до Жовтня 1917 р. [10, с. 221].

На думку М. Носика, у сучасній історіографії переважають три варіанти визначення початкової межі Новітнього часу: 1917-1918 рр. («*момент «переходу»... Першої світової війни у «соціалістичну революцію» в Росії*»); 1914 р. (початок Першої світової війни) та 1900 р. («*рік початку світової економічної кризи 1900-1902 рр.*») [7, с. 2-3]. Однак варто відзначити, що у реальності різноманіття сучасних версій (як і їх обґрунтувань) не зводиться до цих трьох варіантів.

По-перше, існують певні стійкі національні традиції визначення початку новітньої / сучасної доби в різних західних історіографіях. Так, англomовна історична традиція виділяє «сучасну епоху» (Contemporary Age), що починається з 1945 року; франкомовна – «нинішню епоху» (époque contemporaine), яка взагалі охоплює весь період після Великої Французької революції; власне, лише німецькомовна відрховує «[наш] час» (Zeit) зазвичай від закінчення Першої світової війни та радянська / пострадянська історіографія виокремлює «Новітній час», починаючи від 1917-1918 рр. [4, с. 71].

По-друге, точка зору радянської історіографії, яка розпочинала новітню історію Жовтнем 1917 р. як «головною подією XX ст.», що відкрила світові шлях до соціалізму, вже з початком 1990-х рр. стала маргіальною в історичній науці. За справедливим зауваженням І. Ковальченка, «*індустріальна стадія в історії цивілізації (теоретично – А.М., Т.М.) може мати дві формаційні форми – капіталістичну та соціалістичну. Поки що історично реалізована лише перша з них. <...> Соціалізм... ще ніде не існує*» [3, с. 28]. Дійсно, очевидно, що соціально-економічний курс «соціалістичних» держав, попри суб'єктивне сприйняття комуністами цих країн себе як «будівничих соціалізму та комунізму», об'єктивно був спрямований на індустріальну модернізацію (тільки не в ліберально-ринковій, а в крайньо-етатистській формі) [5, с. 167].

По-третє, далеко не всі історики, які схильні вважати рубежем Нового та Новітнього часу кінець XIX – початок XX ст., прив'язують його до економічної кризи. Натомість висувуються й інші, значно вагоміші аргументи: на Заході вільний капітал перетворюється на монополістичний, на Сході починається розвиток власних капіталістичних відносин, розпочинається «пробудження Азії», відбуваються перші міжімперіалістичні конфлікти – прообрази майбутніх світових війн та ін. [див., напр: 6, с. 6].

Нарешті, по-четверте, існує й наступна точка зору: якщо розглядати історичний процес крізь призму теорій модернізації (для яких історичним змістом Нового часу є формування індустріального суспільства, а історичним змістом Новітнього – відповідно, суспільства постіндустріального), то Новітня доба для країн Заходу розпочинається лише після завершення Другої світової війни, а для інших країн (окрім, хіба що Японії) – взагалі з 1990-х рр. [11, с. 147-148]. Фактично такий варіант означає «зникнення» Новітнього часу, або, принаймні, відсунення його нижньої межі на рубіж XX-XXI ст. (по суті у нинішню поточну сучасність) за тим же принципом, за яким у частини дослідників спостерігається «зникнення» Нового часу для тих чи інших країн та регіонів світу [див.: 13, с. 334, 341-341].

Між іншим, сам М. Носик також пропонує досить оригінальний погляд, за яким Новітній час розпочинається у часовому проміжку між 1861 та 1881 рр., а саме в 1871 р. (проголошення Німецької імперії як точка відліку витоків Першої світової війни – «*першого геополітичного зіткнення провідних капіталістичних колоніальних імперій світу*») [7, с. 7]. Таким чином, його підхід фактично теж передбачає «зникнення», принаймні, суттєвої частини Нового часу.

На наш погляд, проблема, пов'язана з необхідністю визначення спільних хронологічних меж Новітнього часу для різних регіонів світу потребує комбінування різних підходів до всесвітньо-історичного процесу, бо критерієм для такого визначення має виступати не якась одна глобальна тенденція, а лише їхня сукупність. При цьому авторами цієї розвідки пропонується до обговорення спільнотою істориків запровадження у науково-методологічний обіг концепту «ранній Новітній час» (за аналогією з «раннім Середньовіччям» чи «раннім Новим часом») [5, с. 168]. Цей концепт базується на ідеях щодо т.зв. «*проміжних зон, або перехідних періодів*» від одного етапу історичного розвитку до іншого, коли порушується рівновага наявної системи [14, с. 46]. Проміжні періоди розглядаються як структури, які

породжують нові, раніше невідомі форми людської поведінки, суспільних відносин, видів діяльності [див. докл: 12]. На думку Л. Зубкевич, перехідний період в історії – це перехідний, нестійкий стан якісної невизначеності суспільства; при цьому це період становлення, де ані старого, ані нового немає в чистому вигляді, однак присутні протилежності – старої та нової якості [1, с. 11-12]. Отже, сенс концепту «ранній Новітній час», на нашу думку, має полягати, зокрема, в наступному: так само, як переходи від Античності до Середньовіччя та від Середньовіччя до Нового часу були тривалим історичним процесом, розтягненими на кілька століть і відзначалися єдністю та протидією елементів старого (що поступово відмирало) та нового (яке визрівало та з часом витісняло старе), так і перехід від Нового часу до Новітнього не можна мислити як якийсь одномоментний акт, оскільки він затягнувся (звісно, не на століття, але все ж на десятиліття) і являв (чи досі являє) складний період діалектичного співіснування старого з новим [5, с. 168].

Зрозуміло, що існує поширена точка зору, за якою між Новою та Новітньою добою немає такого розриву, як між Античністю та Середньовіччям, або Середньовіччям і Новим часом [див., напр.: 9, с. 90], у тому числі й через неспівставні часові масштаби епох. Однак варто зауважити, що впродовж всього існування людської цивілізації історичний час демонструє постійну й стійку тенденцію до свого скорочення або ущільнення. Про це образно сказав ще в 1940-х рр. український інтелектуал В. Петров: «Час ущільнився. Сторіччя сконцентрувалися в подіях одного дня або кількох місяців. Кожна людина числить за собою кілька життєписів» [8, с. 178-179]. На цьому ж наголошував і С. Капіца: «Трансформація тривалості історичного процесу проявляється й у тому, що історія Стародавнього Єгипту та Китаю тривала тисячоліття та обраховувалася династіями, тоді як історія Європи визначалася окремими царюваннями. Римська імперія... розпалася впродовж тисячі років... Сучасні ж імперії..., наприклад Британська – за десятиліття, а Радянська – ще швидше» [2, с. 75]. Отже, для сучасності характерні прискорені, порівняно із стародавніми суспільствами, процеси та зрушення, натомість традиційні соціуми за сучасними стандартами змінюються вкрай повільно [16, р. 44]. Таким чином, ситуація, в якій за час життя одного покоління можуть пройти цілі епохи, дає підстави вважати, що десятиліття в ХХ ст. за історичною вагою можуть бути співставлені зі століттями Середніх віків та тисячоліттями Античності.

Коли ж розпочався перехідний період, який ми визначаємо як ранній Новітній час? Насамперед, малопереконливою є екстравагантна ідея М Носика про створення Німецької імперії як можливий початок відліку Новітньої доби: очевидно, що це суто формальна політична дата, яка не породила нічого принципово нового у формах поведінки, суспільних відносинах, економічному житті і не створило тривалої ситуації діалектичного співіснування в протидію старому з новим. В цей час завершується формування світової колоніальної системи та відбувається перехід до доби імперіалізму, тобто тривають соціально-економічні та політичні процеси, які зародились задовго до 1871 р. і які прийдуть до свого фіналу лише через багато десятиліть після нього. Так само викликає сумнів і точка зору, згідно якою рубежем між Новим та Новітнім часом є кінець ХІХ або початок ХХ ст. По-перше, як слушно зазначено, «цілком очевидно, що початок століття практично завжди не збігається з найбільшими історичними подіями й не може бути рубежем для перебігу історії» [9, с. 90]. По-друге, наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. одне з визначальних для історичного змісту Нового часу явищ (колоніалізм як глобальна світова система), хоча й вступило у смугу кризи, однак достатньо успішно пережило і «пробудження Азії», і Першу світову війну, а остаточний її розпад розтягнувся на всю другу половину ХХ ст.

Про маргінальність у сучасній історіографії радянської традиції розпочинати Новітній час «Великим Жовтнем» 1917 р. вже наголошувалося вище. Значно аргументованішим виглядає «класичний» варіант визначення початкової межі Новітньої доби, який спирається на уявлення про Першу світову війну як подію, яка докорінно змінила світ. Однак, при всьому значенні «Великої війни» для Європи та світу, її підсумки не розв'язали міжімперіалістичних суперечностей, які до неї призвели, а наслідки фактично їх загострили, зумовивши неминучість Другої світової війни як прямого продовження Першої. Тяглість цих суперечностей показує, що Перша світова війна, поставивши крапку в «довгому ХІХ ст.» (за Е. Гобсбаумом), не призвела водночас до завершення Нового часу. Так само вона нічого суттєво не змінила для абсолютної більшості колоніальних та залежних країн Сходу, бо світова колоніальна система, переживши певну кризу, продовжувала існувати й надалі.

На нашу думку, відповідь на питання щодо історичного змісту та хронологічних меж раннього Новітнього часу може бути знайдена на перехресті дефініцій «колоніалізм», тісно пов'язаного з ним поняття «імперіалізм» (діалектичне поєднання процесів деколонізації та формування неокolonіалізму, а також занепаду «класичного» імперіалізму й виникнення неоімперіалізму) та «модернізація» (специфічне співіснування елементів традиційного, індустріального та постіндустріального суспільств у межах процесів глобалізації світу). Виходячи з цього, на нашу думку, ранній Новітній час – це доба «холодної війни» [5, с. 170-172]. Саме вона, мабуть, найбільше підходить під визначення перехідної як час, де тенденції, пов'язані з поєднанням змісту понять «колоніалізм» та «модернізація» проявилися найвизрашніше. Власне, всі

колоніальні, напівколоніальні та залежні країни після здобуття чи відновлення незалежності в постколоніальну добу тією чи іншою мірою та з різним успіхом пройшли процеси модернізації, безуспішно намагаючись пришвидшено подолати історичний шлях розвинутих індустріальних країн. Отже, для них саме доба «холодної війни» стала і часом розпаду світової колоніальної системи, і наймасштабнішою епохою модернізації в їхній історії. При цьому, наприклад, особливістю модернізаційних процесів частини не-західних країн було те, що їхній перехід до індустріальної цивілізації супроводжувався паралельним впровадженням елементів постіндустріального (інформаційного) суспільства, що в принципі неможливо собі уявити в Новий час.

Повертаючись до характеристики раннього Новітнього часу саме як перехідного періоду історії, варто відзначити, що такі «проміжні зони» одночасно належать і до епох, що минають, і до епох, що насуваються, а тому їх варто досліджувати під трьома кутами зору: **як логічне та історичне завершення попередньої епохи; як час зародження і перші кроки інших відносин, структур, інститутів; як особливі «перехідні періоди» - «лабораторію» специфічних змішаних відносин** [14, с. 47]. Уявімо, як можна розглядати під цими кутами зору саме добу «холодної війни»?

1. **Як логічне та історичне завершення попередньої епохи** доба «холодної війни» являє собою час: а) завершення імперіалізму; б) завершення існування світової системи колоніалізму; в) найвище піднесення індустріальної цивілізації (в країнах Заходу можна побачити високорозвинене пізньоіндустріальне суспільство, в усіх інших регіонах ідея індустріальної модернізації за будь-яку ціну стає домінуючою).

2. **Як час зародження та перші кроки нових відносин, структур, інститутів** доба «холодної війни» являла процес появи: а) неоімперіалізму СРСР-США та «біполярної» системи міжнародних відносин; б) неокolonіалізму; в) елементів постіндустріальної / інформаційної цивілізації; г) витоків глобалізації, а також майбутнього «зіткнення цивілізацій» (за С. Гантінгтоном).

3. Нарешті **як особливий «перехідний період» - «лабораторія» специфічних змішаних відносин** доба «холодної війни» була часом діалектичного співіснування в протиставленні: а) залишків колоніалізму, який саме впродовж «холодної війни» припиняє існування та паростків неокolonіалізму як форми збереження опосередкованої залежності екс-колоній від колишніх метрополій та транснаціональних корпорацій; б) залишків імперіалізму у вигляді спроб колишніх світових імперій зберегти свій максимальний вплив на міжнародній арені та засад неоімперіалізму як протиставлення двох конкуруючих проєктів глобалізації, об'єднаних навколо двох моделей індустріального суспільства; в) елементів доіндустріальної, індустріальної і постіндустріальної / інформаційної цивілізацій у різних точках планети [5, с. 171-172].

Відкритим залишається питання верхньої межі ранньої Новітньої доби як точки відліку «зрілого» Новітнього часу. Це питання має сенс лише у випадку, якщо ми погодимось (і знайдемо вагомні аргументи) з тим, що вже живемо саме в новітній історії, а не в «проміжній зоні». Однак можна висловити припущення, що завершення «холодної війни» відкрило шлях для народження нової історичної реальності, яку теоретично можна тлумачити як «зрілий» Новітній час і яка включає: розпад «світової соціалістичної системи» та остаточне завершення доби колоніалізму, явище «конфлікту цивілізацій», завершення формування глобалізації, поширення елементів інформаційного суспільства на значну частину планети та ін. Вірогідно, вступ різних регіонів у новітню історію відбувається не одночасно (бо не одночасно відходили тенденції та інституції доби «холодної війни»): наприклад, для Центрально-Східної Європи часом її початку можна припустити «оксамитові революції»; для арабського Сходу – «Арабську Весну»; для Китаю – перетворення на новітню «майстерню світу» та початок конфронтації зі США та ін. Не виключено, між іншим, що для високорозвинених суспільств Заходу початком новітньої історії колись вважатиметься поява штучного інтелекту й його поширення у різні сфери науки, економіки та побуту (процес, який вже триває, однак вплив якого на розвиток постіндустріальної / інформаційної цивілізації наразі ще неможливо оцінити). У будь-якому разі все це не більше, ніж припущення, підтвердити чи спростувати які можна буде лише з часом на основі аналізу історичного матеріалу.

Джерела

1. Зубкевич Л.А. Переходные периоды как часть закономерного исторического процесса. Автореф. дисс... канд. филос. наук: 09.00.11 – социальная философия. Нижний Новгород, 2005. 25 с.
2. Капица С.П. Парадоксы роста: Законы глобального развития человечества. 2-е изд., доп. и перераб. Москва: Альпина нон-фикшн, 2012. 204 с.
3. Ковальченко И.Д. Теоретико-методологические проблемы исторических исследований. Заметки и размышления о новых подходах. *Новая и Новейшая история*. 1995. №1. С. 3-33.
4. Крылов А.О. Раннее Новое время как исторический период в мировой и отечественной историографии. *Мanuscriptum*. 2020. Том 13. Выпуск 2. С. 71-77.
5. Мінаєв А.В., Мінаєва Т.В. До питання про хронологічні межі та історичний зміст Новітнього часу. *Topical aspects of modern scientific research. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Tokyo, Japan. 2024. Pp. 164-173. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-topicalaspects-of-modern-scientific-research-11-13-07-2024-tokio-yaponiya-arhiv/>
6. Новая история стран Азии и Африки / Под ред. А.М. Родригеса: В 3 ч. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2010. Ч. 1. 400 с.

7. Носик М.О. Велика війна як вододіл нової та новітньої історії людства? Історіософсько-періодизаційний аналіз. [Електронний ресурс] URL: <http://epkznu.com/wp-content/uploads/2015/10/Nosik-text.pdf>
8. Петров В. Історіософічні етюди. *Україна модерна*. 2008. Число 13 (2). С. 201.
9. Полиновская Е.А. Современные подходы к изучению новейшей истории стран Запада. *Сибирский педагогический журнал*. 2013. №1. С. 89-93.
10. Савельева И.М., Полетаев А.В. История и время. В поисках утраченного. Москва: «Языки русской культуры», 1997. 800 с.
11. Сич О.І., Мінаєв А.В. Новітня історія: зміст поняття та хронологічні межі (семинар кафедри історії нового та новітнього часу, 9 жовтня 2012 р.). *Історична панорама: Збірник наукових статей ЧНУ*. Спеціальність «Історія». Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. Вип.15. С.141-153.
12. Стрельченко В.И., Бун М.З. Переходные периоды в историческом процессе. *Философия права*. 2013. №4 (59).
13. Турянця І., Ісак Ю., Андрусак Я. Доба Нового часу у періодизаційних схемах історичної науки в Україні: понятійний апарат і методологічні засади. *Věda a perspektivy*. 2023. №8 (27). С. 332-350.
14. Хут Л.Р. К вопросу о так называемых «промежуточных зонах» в периодизационных системах всемирной истории. *Вестник Адыгейского государственного университета*. 2006. №1. С. 46-48.
15. Green W.A. Periodizing World History. *History and Theory*. Vol. 34. No. 2. Theme Issue 34: World Historians and Their Critics (May, 1995), p. 99-111.
16. Sztompka P. The sociology of social change. Oxford and Cambridge: Blackwell, 1993. 348 p.

Кушнерук Владислав Сергійович

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ТЕКСТИ МАЛОЇ ФОРМИ: ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ТА ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОЗНАКИ

Мовлення як одна з вагомих підвалин людської діяльності передбачає досягнення визначеної комунікативної мети. Основне завдання спілкування полягає в донесенні інформації та/або спонуканні до певних дій. На відміну від усного, писемне мовлення характеризується опосередкованим впливом на реципієнта, адже йдеться про відсутність прямого контакту з продуцентом. В епоху діджиталізації та стрімких суспільних змін значного поширення набувають тексти малої форми, орієнтовані на стислість викладу та оперативне засвоєння інформації. Крім того, комбінація численних вербальних та невербальних засобів у текстах малої форми викликає інтерес до їх комплексного дослідження з урахуванням лінгвістичних парадигм.

У сучасних лінгвістичних розвідках філологічного циклу не лише висвітлено багато підходів до трактування поняття «тексту малої форми», а й запропоновано різні терміни на позначення невеликих за обсягом текстів, такі як «малоформатний текст», «міні-текст», «стислий текст», «текст малого жанру», «short-short story», «sudden fiction», «flash fiction», тощо.

Слід зазначити, що тексти невеликого обсягу зародилися в американській літературі на порубіжжі XIX-XX століть, коли автори почали комбінувати вірші і прозу під час написання своїх творів. Це поклато слугувало початком нового літературного жанру – малої прози, або ж «short-short-story» – популярності якого сприяло велике тиражування періодичних видань. Альтернативними назвами цього жанру у різні періоди були «sudden fiction», «flash fiction». При цьому, обсяг тексту малої прози не був уніфікованим і міг варіюватись від декількох десятків до декількох тисяч символів [6].

Завдяки інтенсивному розвитку інформаційних технологій в останні десятиліття, тексти малої форми вийшли за рамки літератури й з'явилися в інших стилях і жанрах. З огляду на необхідність швидко проінформувати читача про певну подію, а також обмеженість ресурсів, автори електронних медіа та користувачі соціальних мереж все частіше вдаються до лаконічного представлення даних саме через тексти малої форми.

На думку Бойко К. О., що «текст малого жанру – це малий за розміром текст, який має розповідну форму, закінчений у своєму сюжеті, що підлягає алегоричному тлумаченню» [2, с. 42]. Дослідниця зазначає, що характерною рисою текстів малої форми є стислість викладу думок та стисла кінцівка [2].

Мірошниченко І. Г. розглядає стислий текст як «цілеспрямовано зменшений за обсягом текст, який був або більш розгорнутим, або стане таким за певних умов» [4, с. 53]. На думку дослідниці, текст малої форми – результат застосування мовної компресії та є похідним від більшого за обсягом тексту, або може стати таким після сприйняття реципієнтом.

Бабенко О. В. схильна вважати, що «малоформатний текст – це текст доступний для огляду і спостережуваний в найдрібніших деталях, який має такі важливі характеристики, як окремість, інтертекстуальність, формальна і семантична самодостатність, тематична визначеність і завершеність» [1, с. 147].

Ломоносова К. С. вважає, що «Міні-тексти – це зафіксовані на письмі продукти мовленнєвої діяльності, що характеризуються інформаційною насиченістю, лаконізмом, комунікативною завершеністю, компресією та виразністю мовних засобів» [3, с. 1].

Тараненко Л. І. виокремлює такі диференційні ознаки текстів малої форми як «компактність стилістичних прийомів і виразних засобів, лаконічність й логічність викладу етичної ідеї, відсутність надлишкової інформації, простота композиційної будови» [5, с. 9].

Як бачимо, дослідники у своїх визначеннях однакові щодо невеликого обсягу текстів малої форми. Однак учені не пропонують конкретних кількісних параметрів таких текстів. Характерними ознаками текстів малої форми є лаконічність та інформативність, що передбачає передачу якомога більшої кількості

Наукове видання

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ НАУКИ

Електронний мультидисциплінарний науковий часопис

№ 16

○○○

ISSN 2786-6777 (online)

DOI: 10.61718/nsn

Видання українською та англійською мовами

Опубліковано на основі ліцензії Creative Commons Attribution License

○○○

Відповідальний секретар – Кучина Т. І.

Формат 60x90 1/8, А4
Гарнітура «Times New Roman»
Авторські аркуші – 5.1

○○○

Видавець СГ НТМ «Новий курс»
Пр. Перемоги, 77, оф. 179, м. Харків, 61174, Україна
Тел.: +380962250903, +380500301905
Telegram, Viber: +380970440309
Сайт: www.newroute.org.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: ДК № 8013 від 22.11.2023.
Зареєстровано у Global Register of Publishers. Ідентифікатор видавця 7886.